

Antoni Talar

Nowe stanowiska archeologiczne odkryte w woj. rzeszowskim w roku 1967

W roku 1967 autor przeprowadził szereg drobnych archeologicznych badań poszukiwawczych, głównie w północnej części woj. rzeszowskiego, podczas których dokonano odkrycia 29 nowych stanowisk archeologicznych w 18 miejscowościach. Najbardziej interesujące były badania przeprowadzone we wrześniu i październiku w międzyrzeczu Sanu, Tanwi, i Bukowej, gdzie na zwydmionych terasach znaleziono większość stanowisk. Pozostałe stanowiska odkryto wiosną tegoż roku. Stwierdzono, że stanowiska zalegały zawsze w pobliżu rzek, głównie w misach i zagłębieniach deflacyjnych zwydmionych terasów, nieraz bardzo wysokich. Znaleziony na podanych niżej poszczególnych obiektach (z wyjątkiem kilku) materiał zabytkowy jest zazwyczaj dość ubogi.

Dąbrówka pow. Nisko

Stanowisko nr 4 położone w południowo-zachodniej części wsi na zwydmionym cyplu zwanym „Przymiarki” nad II terasą Tanwi, naprzeciw ośrodka wypoczynkowego Huty Stalowa Wola. Znaleziono tu materiał krzemienisty (w tym skrobacz wieloraki) oraz nieliczne fragmenty ceramiki o chronologii trudnej do ustalenia.

Dąbrówki pow. Łańcut

Stanowisko nr 1 położone w północno-zachodniej części wsi, na zwydmionej północnej terasie Wisłoka, tuż koło stawów powstałych na skutek wybierania piasku. Na powierzchni

znaleziono fragmenty ceramiki kultury łużyckiej.

Golce pow. Nisko

Stanowisko nr 2 położone jest w przysiółku „Dębowe” na polu ob. Wojciecha Pęka w pobliżu granicy z woj. lubelskim. Znaleziono tu mezolityczny skrobacz wieloraki.

Górno pow. Kolbuszowa

Stanowisko nr 1 na zniszczonym piaszczystym wzniesieniu około 200 m na wschód od sanatorium przeciwgruźliczego. Znaleziono tu nieliczny materiał krzemienisty (w tym jeden smukły doborowy wiór) oraz fragmenty ceramiki o chronologii trudnej do ustalenia.

Stanowisko nr 2 położone na wydmy pomiędzy Górnem a Rękawkiem. W misie deflacyjnej tej wydmy znaleziono fragment ceramiki oraz krzemienisty grocik sercowaty.

Grabownica pow. Brzozów

Stanowisko nr 2 położone na południowym zboczu wzgórza po zachodniej stronie cmentarza. Znaleziono tu fragment neolitycznego wióra krzemienistego.

Stanowisko nr 3 położone na południe od cmentarza na stoku, po południowej stronie rowu melioracyjnego. Znaleziono tu fragment ceramiki neolitycznej.

Jarocin pow. Nisko

Stanowisko nr 5 położone na rozwianej wydmy w północno-wschodniej części wsi, na polach zwanych „Dąbrowa”. Znalezione tu fragmenty z naczyń kultury ceramiki sznurowej oraz liczny materiał krzemienno-wymy w tym grociek sercowaty.

Jastkowice pow. Nisko

Stanowisko nr 3 położone w przysiółku „Palenie” około 1 km od wsi na II południowej terasie Bukowej. Na powierzchni znaleziono nieliczne fragmenty ceramiki prawdopodobnie neolitycznej.

Korczowska pow. Kolbuszowa

Stanowisko nr 2 położone na polu ob. Apolonii Kalinowskiej, około 50 km na południe od jej zabudowań. Znalezione tu nieliczne fragmenty ceramiki najprawdopodobniej kultury łużyckiej¹.

Kurzyna Mała pow. Nisko

Stanowisko nr 4 położone na zwydmionej III terasie Sanu we wschodniej części wsi na polu ob. Marii Niemczychy. Znalezione tu odłupki krzemienne i dwa załuskane neolityczne wióry.

Stanowisko nr 5 położone na wydmy całkowicie zniszczonej na północny zachód od kościoła. Na jej powierzchni znaleziono nieliczny materiał krzemienno-wymy i ceramiczny trudny do datowania.

Majdan Galczański pow. Nisko

Stanowisko nr 1 położone na zniszczonej wydmy około 200 m na wschód od szkoły. Znalezione tu nieduży dwupiętnik.

Stanowisko nr 2 położone w przysiółku „Załomy” na zniszczonych przez deflację i wybiekanie piasku wydmach. Na powierzchni znaleziono liczny mezolityczny materiał krzemienno-wymy, w tym kilka skrobaczy wielorakich.

Stanowisko nr 3 położone w przysiółku „Załomy” na pograniczu z Golcami na południe od stan. nr 2 na zniszczonej przez deflację niewielkiej wydmy. Znalezione tu liczny materiał krzemienno-wymy w tym: trzy liściaki schyłkowopaleolityczne, skrobacz wieloraki, załuskane wióry i odłupki oraz odpadek rylcowczy. Wśród materiału znajduje się również doborowy półsrowiec.

Mostki pow. Nisko

Stanowisko nr 2 położone w pośrodku przysiółka „Kiszki” na zwydmionej południowej terasie Bukowej, zniszczonej przez deflację i wywóz piasku. Na powierzchni znaleziono dość liczny zwietrzały materiał krzemienno-wymy (w tym wierzchnik z mikrolitycznego rdzenia) oraz nieliczne fragmenty ceramiki kultury łużyckiej.

Stanowisko nr 3 położone w przysiółku „Łozy” przy drodze prowadzącej do Sokolnik, na południowym stoku rozwianej wydmy. Znalezione tu materiał krzemienno-wymy najprawdopodobniej neolityczny.

Stanowisko nr 4 położone we wschodniej części wsi w pobliżu granicy z woj. lubelskim, na zniszczonej przez deflację wydmy. Znalezione tu dość liczny mało charakterystyczny materiał krzemienno-wymy.

Rakszawa pow. Łańcut

Stanowisko nr 4 położone jest w północno-wschodniej części wsi w pobliżu granicy z Brzozą Stadnicką na rozwianej wydmy w pobliżu cegielni „Polanki”. Na powierzchni znaleziono materiał krzemienno-wymy trudny do datowania.

Stanowisko nr 5 położone w północno-wschodniej stronie potoku Młynówka na zwydmionym polu koło domu nr 486. Znalezione tu neolityczny materiał krzemienno-wymy.

Stanowisko nr 6 położone jest w północnej części wsi na zachodnim brzegu potoku Młynówka, na rozwianej wydmy koło domu nr 532. Na powierzchni tej wydmy wystąpił liczny mezolityczny materiał krzemienno-wymy w tym: szczątkowy rdzeń jednopiętowy, trzy regularne drapacze, dwa trapezy, rylcowiec i fragment zbrojnika.

Stanowisko nr 7 położone w północnej części wsi na rozwianej wydmy na południe od stanowiska nr 6. Znalezione tu mało charakterystyczny materiał krzemienno-wymy.

Rudnik pow. Nisko

Stanowisko nr 22 położone na wysokiej terasie Sanu po wschodniej stronie drogi prowadzącej do Niska. Na powierzchni znaleziono fragmenty ceramiki o chronologii trudnej do ustalenia. Niektóre ułamki są wtórnie przepalone.

Rzeszów

Stanowisko nr 33 położone w południowo-wschodniej części Osiedla Piastów na stoku niewielkiej rzeczki, dopływu Wisłoka. Na powierzchni znaleziono fragment neolitycznej ceramiki².

Studzieniec pow. Nisko

Stanowisko nr 1 położone w północnej części wsi na piaszczystej terasie koło zakola Gilówki. Znalezione tu kilka neolitycznych odłupków krzemienno-wymy

Szwedy pow. Nisko

Stanowisko nr 2 położone w zachodniej części wsi na zwydmionym cyplu południowego brzegu Bukowej. Znalezione tu odłupki oraz wiór krzemienno-wymy odbity z rdzenia dwupiętowego.

Wydrze pow. Łańcut

Stanowisko nr 1 położone w południowej części wsi na zniszczonej wydmie około 500 m od szkoły. Znalaziono tu mezolityczny materiał krzemienno-węglany w tym cztery skrobacze wielorakie i jeden regularny trapez.

Ulanów pow. Nisko

Stanowisko nr 5 położone na wysokiej terasie Tanwi pomiędzy wzniesieniami „Szubienica” i „Bania”. Znalaziono tu nieliczne fragmenty ceramiki o nieokreślonej chronologii oraz neolityczny odłupek krzemienno-węglany.

Stanowisko nr 6 położone w przysiółku „Zwolaki” na wysokim cyplu zwanym „Dziękowska Góra” na południowej terasie Tanwi. Znalaziono tu fragmenty ceramiki o chronologii trudnej do określenia.

Z zestawienia zebranych materiałów wynika, że badania poszukiwawcze dostarczyły różno-

wiekowych stanowisk, przy czym przeważają obiekty z wyrobami krzemienno-węglanymi. Niewątpliwie najbardziej interesującym z punktu widzenia problematyki schyłkowego paleolitu jest stanowisko nr 3 w Majdanie Golczańskim, które dostarczyło trzech ciekawych liściaków, z których jeden nawiązuje do zespołów greńskich na wschodzie. Jest to prawdopodobnie pozostałość po zniszczonej krzemnicy.

Najbogatszy inwentarz mezolityczny, jednolity kulturowo, znalaziono na stanowisku nr 6 w Rakszawie i stanowisku nr 1 w Wydrzu. Na obydwu znalaziono trapezy, które charakterystyczne są dla młodszych zespołów mezolitycznych. Na uwagę zasługuje także neolityczne stan. nr 5 w Jarocinie reprezentujące kulturę ceramiki sznurowej.

Brak jest stanowisk reprezentujących okresy późniejsze: rzymski i wczesnośredniowieczny. Jest to prawdopodobnie wynikiem niesprzyjających warunków dla osadnictwa w tych okresach na terenach, gdzie prowadzono badania.

Przypisy

¹ Stanowisko to zostało odkryte przez T. Aksamita.

² Odkrycia dokonaliśmy wspólnie z mgr K. Moskwą.